

SEMINARI I ACTIVITATS

DESCOLONITZAR EL MUSEU

27, 28 I 29 DE NOVEMBRE DE 2014
COMISSARIAT PER BEATRIZ PRECIADO

Aquesta trobada convida una sèrie de crítics, artistes, curadors i activistes a explorar els llenguatges i les pràctiques de descolonització que posen en qüestió les narratives i representacions imperials i eurocèntriques que van fundar el museu dels segles XIX i XX. Si, com assenyalava Foucault, ha començat el «retorn dels sabers sotmesos», ens preguntem quines són les epistemologies que aquests sabers «locals, discontinus, desqualificats i no legitimats» articulen, quines pràctiques artístiques fan proliferar i, finalment, quines institucions alternatives mobilitzen. En un context acadèmic i museístic on manquen les referències crítiques a les teories i pràctiques descoloniales, aquesta trobada pretén proporcionar una cartografia de contrarelats i instruments crítics i crear un fòrum de debat i acció capaç de generar xarxes de producció i investigació per imaginar col·lectivament la transformació del museu contemporani.

Si el museu va ser inventat com una tecnologia colonial capaç d'unificar la narració històrica, com una pròtesi col·lectiva de memòria que buscava escriure el passat i prefigurar el futur per legitimar l'hegemonia, és possible pensar en un ús descolonial del museu? Com podem produir un saber capaç d'explicar els agenciaments històrics dels subjectes subalternitzats per la colonització? Què passa amb la tradició de la modernitat il·lustrada quan es confronta amb la crítica de Frantz Fanon, Angela Davis, Aimé Césaire o Édouard Glissant? Com cal entendre l'actual procés de «globalització» de l'art i el seu impacte sobre les relacions entre legitimació històrica, capitalisme i crítica d'occident? Quines diferències hi hauria entre el museu desoccidentalitzat i el museu descolonial?

Captura del film *Wildness* (2012), dirigit per Wu Tsang

D'una banda, aquesta trobada explora les mutacions del capitalisme tenint en compte el que Peter Linebaugh i Marcus Rediker han anomenat la «classe multiètnica», l'invisible «proletariat atlàntic», els processos d'opressió racial, de gènere i sexual que no sols van ser centrals en l'«acumulació originària» que va permetre l'eclosió de la revolució industrial, sinó que constitueixen també l'acumulació invisible actual que permet l'expansió del capitalisme global. D'altra banda, proposem fer una relectura crítica dels autors i discursos que han estat determinants per pensar la ficció de la «modernitat europea» i del «museu de la modernitat», confrontant les estètiques i les polítiques de l'emancipació amb la sacsejada dels sabers i les pràctiques artístiques, culturals i de contestació globals: pràctiques etnopsiquiàtriques, panafricanistes, panàrabs, tercermundistes, atlàntiques, tropicals, feminismes de la frontera, teories bastardes, ciborgologies, traduccions *malinches*, internacionalistes, etc.

Seguint la lògica de sacsejada intempestiva i deshabitació que empenyia Gilles Deleuze a convidar-nos a imaginar la filosofia amb un «Marx afaitat i un Hegel barbut», aquesta trobada és una invitació a pensar en un Marx tropical i un Hegel efeminat i africà. Es tracta de donar compte de les relectures crítiques i dels exercicis de resistència política i d'elaboració utòpica marxistes/ians, posthegelians o dels comuns que sorgeixen en els processos de descolonització i d'emancipació de gènere i sexual des de la primera revolució moderna (la revolució d'Haití de 1791 i no la Revolució Francesa), passant pels processos de descolonització de la dècada de 1960 (la independència del Marroc i de Tunísia el 1954 o la independència

d'Algèria el 1962), els processos d'independència dels països africans (1957-1960), la conferència de Casablanca (1961), el Black Movement o moviment de la «negritud», fins arribar als projectes actuals dels comuns o el procés indigenista bolivià.

Es dibuixa així el perfil d'un altre museu, que ja no funciona com una tècnica de legitimació dels processos colonials, sinó com un aparell crític i reflexiu que proposa una altra gestió de l'arxiu, unes altres formes de representació, unes altres ficcions-món.

PROGRAMA

DESCOLONITZAR LA HISTÒRIA, EL CONEIXEMENT, EL DESIG

Dijous 27 de novembre, a les 18 h

Auditori Meier. Obertura de portes a les 17.30 h

18 – 18.40 h Fatima El-Tayeb: *La vida queer de la diàspora*

Fatima El-Tayeb és professora de Literatura i Estudis Ètnics i directora d'Estudis de Crítica de Gènere a la Universitat de Califòrnia, San Diego. Autora d'*European Others. Queering Ethnicity in Postnational Europe* (University of Minnesota Press, 2011) i *Schwarze Deutsche. Rasse und nationale Identität, 1890-1933 (Black Germans. Race and National Identity, 1890-1933*, Campus, 2001), així com de nombrosos articles sobre interaccions entre raça, gènere, sexualitat i nació. Els seus camps d'investigació inclouen estudis comparatius de la diàspora i africans, teoria queer, feminisme transnacional, cultures minoritàries i migrants a Europa, comunitats musulmanes occidentals, el queer en la crítica de color i estudis de cultura visual. És coautora de la pel·lícula *Alles wird gut/Everything Will Be Fine* (Alemanya, 1997).

19 – 19.40 h Suely Rolnik: *Micropolítiques del pensament. Sugeriments als qui intenten burlar l'inconscient colonial*

Suely Rolnik, psicoanalista, crítica de cultura i curadora, és professora titular del Postgrau en Psicologia Clínica de la Pontifícia Universidade Católica/PUC SP (Brasil), on va fundar el Nucli d'Estudis de la Subjectivitat. La seva recerca se centra principalment en les polítiques de la subjectivació en diversos contextos, abordades des d'un punt de vista teòric transdisciplinari i indissociable d'una pragmàtica clínica i política. És autora dels llibres: *Geopolítica da cafetinagem. Quatro ensaios sobre a patologia do presente* (São Paulo, N-1, 2014; Buenos Aires, Mardulce, 2015); *Manifeste Anthropophage / Anthropophagie Zombie* (París, Black Jack éditions, 2012); *Archivomanie*. DOCUMENTA (13) - Serie 100 Notizen - 100 Gedanken No. 022 (Berlín, Hatje Cantz /Documenta 13, 2011); *Cartografia Sentimental. Transformações contemporâneas do*

desejo (Estação Liberdade, 1989; 6a ed.: Sulina, 2014); en col·laboració amb Félix Guattari, *Micropolítica. Cartografias do desejo* (1986; edició castellana per Traficantes de Sueños, 2006).

20 – 20.40 h María Galindo/Mujeres Creando: *No es pot descolonitzar sense despatriarcalitzar*

María Galindo és boliviana, integrant de Mujeres Creando, creadora de la proposta de despatriarcalització que va ser plagiada pel govern bolivià. Autora de llibres com *No se puede descolonizar sin despatriarcalizar* i *Ninguna mujer nace para puta*. També és autora d'audiovisuals feministes, entre els quals destaquen *Las exiliadas del neoliberalismo*, sobre dones migrants a l'Estat espanyol, *Mamá no me lo dijo* i *13 horas de rebelión*, estrenada recentment.

DESCOLONITZAR EL MUSEU

Divendres 28 de novembre, a les 18 h

Auditori Meier. Obertura de portes a les 17.30 h

18 – 18.40 h Clémentine Deliss: *Col·leccionar i comissariar el que és desconegut. Etnografia del passat i pràctica artística actual*

Clémentine Deliss és comissària d'exposicions i editora, i ha dirigit el Weltkulturen Museum de Frankfurt des de l'any 2010. Deliss va estudiar art contemporani i antropologia social a Viena, Londres i París i és doctora per la Universitat de Londres (1988, SOAS). La seva tasca curatorial, a més de les exposicions, inclou l'edició i la investigació. Ha estat assessora de la Unió Europea i professora invitada a la Städelschule de Frankfurt (1999) i l'Acadèmia de Belles Arts d'Oslo. Entre 2002 i 2009 va dirigir el laboratori internacional d'investigació Future Academy, que treballava sobre el futur global de la recerca i la producció artística independents. És membre del Theatrum Mundi/Global Street, el projecte d'investigació iniciat per Richard Sennett i Saskia Sassen.

19 – 19.40 h Cédric Vincent: *Els Festivals Panafricans. Un arxiu en construcció*

Cédric Vincent es antropòleg, investigador postdoctoral al Centre Anthropologie de l'Écriture-École des Hautes Études en Sciences Sociales, París. Actualment és codirector del projecte titulat Panafest Archive, una iniciativa que pretén construir un arxiu alternatiu de diversos esdeveniments clau que han transformat d'una manera radical el paisatge cultural i artístic de l'Àfrica postcolonial.

20 – 20.20 h Yolanda Onghena: *Fragments de categorització*

Yolanda Onghena té formació en història de l'art, teatre i estudis euroàrabs. Des del CIDOB (Barcelona Centre for

International Affairs) ha organitzat i participat en trobades internacionals que analitzen les dinàmiques interculturals a través d'una reflexió interdisciplinària i internacional (Rabat, Gant, Istanbul, Copenhaguen, Almaty, Casablanca, Gènova, etc.). Col·labora amb articles en publicacions internacionals. Acaba de publicar el llibre *Pensar la mezcla. Un relato intercultural* (Gedisa), que situa les relacions interculturals com una consciència simultània amb les seves seqüències de similitud i diferència.

20.30 – 21.10 h Alanna Lockward: Estètiques descoloniales

Alanna Lockward ha destacat com a periodista, ballarina clàssica, escriptora i curadora d'art contemporani. Llicenciada en Ciències de la Comunicació per la Universidad Autónoma Metropolitana-Xochimilco, Mèxic, D.F., i màster en Art en Context per la Universität der Künste Berlin. És autora de la col·lecció d'assajos *Apremio. Apuntes sobre el pensamiento y la creación contemporánea desde el Caribe* (Cendeac, 2006) i la novel·la curta *Marassá y la nada* (Santuario, 2013). Va ser editora cultural de *Listín Diario*, investigadora de la revista *Rumbo*, columnista del *Miami Herald* i actualment és columnista d'*Acento*. Ha estat professora invitada a la Humboldt Universität zu Berlin, Decolonial Summer School Middelburg i Dutch Art Institute. Actualment és assessora acadèmica del programa de màster i doctorat en art del Transart Institute (Berlín/Nova York). És directora-fundadora de l'Art Labour Archives i forma part de la directiva del Transnational Decolonial Institute (TDI).

PRÀCTIQUES, ACTIVISMES I XARXES DESCOLONIALS

Dissabte 29 de novembre, de 16 a 19 h

Auditori Meier

16 – 16.20 h Declinación Magnética

Declinación Magnética (Aimar Arriola, José Bueso, Diego del Pozo, Eduardo Galvagni, Sally Gutiérrez, Julia Morandeira i Silvia Zayas) és un grup de recerca i producció artística actiu des de 2013, el treball del qual parteix de la presa de consciència dels estudis descoloniales. S'interessa per la hibridació de metodologies derivada de l'ús d'estratègies artístiques i d'investigació en altres àmbits de la pràctica i de la producció de coneixement. Entre les seves exposicions individuals destaquen *Hasta que los leones no tengan historiadores...* a Matadero, Madrid, i *Margen de error* a Tasneem Gallery, Barcelona. Ha participat en els projectes col·lectius següents: *Une Vidéotheque Éphémère* (Jeu de Paume, París); *Colonia apócrifa* (MUSAC, Lleó); *Be Virus, my Friend* (La Casa Encendida, Madrid).

16.35 – 16.55 h Península

Península. Procesos coloniales y prácticas artísticas y curatoriales és una plataforma d'investigació i debat sobre

art, colonialitat i curadoria vinculada a la història dels Estats espanyol i portuguès, els seus processos colonials i la latència de les seves relacions de poder en el present. La plataforma, creada el 2012, està integrada per una quarantena d'investigadors, acadèmics, estudiants de postgrau i artistes.

17.10 – 17.30 h Daniela Ortiz: La colonialitat en les exigències d'integració a la població migrant

El treball de Daniela Ortiz genera espais de tensió en els quals els conceptes de nacionalitat, raça, classe social i gènere són explorats per entendre de manera crítica les estructures d'inclusió i exclusió en la societat. El control migratori, el seu vincle amb el colonialisme i la gestió per part dels estats i les societats constitueixen un tema central en els seus projectes i investigacions recents. Ha participat en exposicions col·lectives a Bolívia, Perú, Espanya, Suècia, Àustria i Hong Kong. Va ser editora del nexa informatiu Antigonía.com.

17.45 – 18.05 h Diásporas Críticas

Diásporas Críticas és una plataforma d'investigació artística que funciona dins i fora dels límits de la institució museística amb l'objectiu de construir, mitjançant un procés de recerca col·lectiva, una relació solidària entre activistes, artistes, agents culturals i veïns. Diásporas Críticas està dinamitzada per Verónica Lahitte (Buenos Aires, 1980), artista visual; Rebecca Close (Londres, 1987), investigadora; Anyely Marín Cisneros (Caracas, 1977), investigadora i docent.

18.20 – 18.40 h Aymara Arreaza R. i Lorena Bou Linhares/Ruta de Autor

Com a col·lectiu han iniciat el projecte Ruta de Autor, amb el qual col·laboren amb el Museu d'Història de Barcelona (MUHBA) en la creació i execució de la ruta *Barcelona i els indians. Inversió d'ultramar i canvi urbà (1835-1916)*. Aymara Arreaza R. és llicenciada en Lletres per la Universidad Católica Andrés Bello (Veneçuela) i màster en Comunicació i crítica d'art per la Universitat de Girona. Ha exercit la docència en postgraus i la crítica d'art en diversos mitjans de comunicació, entre els quals destaquen «Cultura(s)» de *La Vanguardia*, «Papel literario» d'*El Nacional* i *A*desk*. També s'ocupa de www.ciudadincine.com. Lorena Bou Linhares és llicenciada en Filologia Hispànica per la UAB i màster en Literatura comparada per la UPF i en Edició per la UAB. Ha treballat en el sector editorial en grups com Penguin Random House i segells com Los Libros del Lince, entre d'altres.

19.15 h Pel·lícula: Wu Tsang, *Wildness. USA, 2012*, 75 min. Presentació a càrrec de l'autor

Dirigida per Wu Tsang, *Wildness* és un retrat del Silver Platter, un històric bar per a LGBT de l'Eastside de Los Angeles molt concorregut per la comunitat immigrant llatina des de 1963. Amb un tractament de realisme màgic

–el bar mateix esdevé un personatge de la pel·lícula–, *Wildness* reflecteix la creativitat i el conflicte que sorgeixen quan un grup de joves artistes queer de color (Wu Tsang, els DJ NGUZUNGUZU i Total Freedom) organitzen unes sessions setmanals de performance artística, anomenades *Wildness*, al bar. Què significa un «espai segur» i qui el necessita? Buscar resposta a aquestes preguntes crea complicitats intergeneracionals. *Wildness* es va estrenar en la mostra Documentary Fortnight del MoMA i s'ha projectat dins la secció oficial del SXSW Film Festival i com a part de la Biennial del Whitney 2012.

Activitat gratuïta. Les persones no inscrites hi podran accedir per ordre d'arribada fins a completar l'aforament.

21 h Boychild presenta *Untitled*

MACBA ES VIU

Boychild és artista i performer de Los Angeles. Els seus treballs s'han presentat al MoMA PS1, el San Francisco Museum of Modern Art, el Museum of Contemporary Art de Chicago, el Kulturhuset d'Estocolm, el MOCA de Los Angeles, el MOMA de Varsòvia, l'Stedelijk Museum d'Amsterdam i el Berghain de Berlín. Ha realitzat gires internacionals de la mà de Mykki Blanco i ha treballat amb artistes com Wu Tsang i Korakrit Arunanondchai, i per a la marca de roba Hood by Air en una col·lecció epònima.

Atri del Museu. Entrada: 5 €. Gratuït amb el carnet Passi i Amics del MACBA. També per a tots els inscrits al seminari *Descolonitzar el museu*.

Sense inscripció prèvia. Aforament limitat

INFORMACIÓ I INSCRIPCIONS A:

www.macba.cat/descolonitzar-museu

(Totes les sessions es podran seguir en streaming obert en aquesta mateixa pàgina web)

Seminari en Anglès i castellà. Amb traducció simultània

ACTIVITATS ASSOCIADES

Barcelona (des)colonial. Possessions d'ultramar i canvi urbà (1835-1898)

Ruta de Autor i el MACBA surten del museu amb aquest itinerari que reflexiona sobre les fortunes amassades a Amèrica i la inversió d'aquest capital en la transformació de Barcelona.

Dijous 27 de novembre, 16 – 17.30 h

Punt de trobada: plaça Antonio López

Punt de tancament: c/Portaferrissa, núm. 1 (Palau Moja)

Dissabte 29 de novembre, 12 – 14 h

Punt de trobada: Porxos d'en Xifré

Punt de tancament: La Rambla, núm. 109 (Hotel 1898)

Diumenge 30 de novembre, 16 – 18 h

Punt de trobada: Porxos d'en Xifré

Punt de tancament: La Rambla, núm. 109 (Hotel 1898)

Amb inscripció prèvia a turismocultural@rutadeautor.com.

B.D. Women: de la ferida colonial a la dissidència sexual

Taller de lectura dirigit per Diásporas Críticas

B.D. Women: de la ferida colonial a la dissidència sexual consistirà en quatre sessions de lectura i escriptura que recorreran el treball poeticopolític de Gloria Anzaldúa, Valerie Mason-John, Audre Lorde, Valeria Flores, Pedro Lemebel, Néstor Perlongher i Aimé Césaire.

Dijous 23 d'octubre, 18 – 20 h

Auditori Convent dels Àngels

Dijous 6 de novembre, 19.30 – 21.30 h

Espacio del Inmigrante del Raval

Dijous 20 de novembre, 19.30 – 21.30 h

Espacio del Inmigrante del Raval

Dijous 11 de desembre, 18 – 20 h

Centre d'Estudis i Documentació MACBA. Activitat

gratuïta. Amb inscripció prèvia a www.macba.cat.

Activitat compresa dins del programa *Els usos de l'art: el llegat de 1848 i 1989*, desenvolupat per la confederació de museus i centres d'art contemporani L'Internationale.

Museu d'Art Contemporani de Barcelona

Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
www.macba.cat

Segueix-nos:

L'Internationale

Amb el suport del programa de Cultura de la Unió Europea.

Culture